

תזרת הסוד

עד לא מזמן הם ישבו בכולל ופיצחו סוגיות תלמודיות, בקרוב הם ייכנסו למתקני מודיעין מסווגים וינהלו מתקפות סייבר. משתתפי "פרויקט פרד"ס" הם צעירים חרדים שלא שירתו בצבא, אך נקראים כעת לדגל, לרתום את מוחם וכישוריהם למען גופי הביון הישראליים. ואם תשאלו את ד"ר משה קהן, חרדי שדובר ערבית ויידיש ברמת שפת אם וחולם להוציא כתב-עת לשירה, המיזם הזה שלו הוא הציונות במיטבה

ריקי רט | צילום: יונתן זינדל - פלאש 90

של שיתוף פעולה עם המוסד החל כחלום, פנטזיה. טובי הסופרים החרדים רקמו סיפורים העוסקים בארגון החשאי, ובציבור החרדי נבנתה הילה סביבו. קהן הבין שאפשר לתרגם זאת לפסים מעשיים: הוא יצר קשר עם בכירים לשעבר במוסד, שטח בפניהם את רעיונותיו, והם התלהבו וקישרו אותו לגורמים הרלוונטיים.

"רבים בציבור החרדי מסכימים היום שאמנם התורה היא המרכז, היא הבחירה הראשונה והחשובה ביותר – אבל צריכים גם להיות מודעים לכך שלא כולם מתאימים למסגרות הישבתיות", אומר קהן. "לרוב בוגרי החינוך החרדי אין תעודת בגרות, והם אפילו לא למדו לימודי ליב"ה, ולכן אין להם הרבה מה להציע לשוק העבודה. אלו אנשים שיכולים לתרום מבחינה כלכלית וערכית למדינה שלנו וגם לעצמם ולמשפחותיהם, ובמקום זה, מחוסר ברירה, הם עוסקים במקצועות שלא מתאימים להם. יש להם פוטנציאל אדיר, אבל הם לא מנצלים פסיק מהכישורים שלהם בחיים האזרחיים. המצב החברתי והפעד העצום שהם נמצאים בו לא מאפשרים להם להתפתח. זה מעורר חמלה.

"בעולם הביטחון הישראלי – שמסמל את החשיבה הלא שגרתית, את היציאה מחוץ לקופסה – הבינו את הפוטנציאל שבאוכלוסייה הזאת. צריך לתת קרדיט לבכירים באגפי כוח אדם של גופי הביטחון והביון, שפועלים בראייה ארוכת טווח. הבנו שיש לנו שותפות גורל והזדמנות להעמקת הקשר, הבנת האחד ומתן שוויון הזדמנויות. בלי חשיבה אסטרטגית, התוכנית הזו לא הייתה יוצאת אל הפועל".

מבחינת גורמי הביטחון, מה היתרון של בחור חרדי על פני ישראלי אחר?

"לכל חברה, מדינה ולאום יש מאגר מוחות, וברור שכאן חלק מהמאגר אינו מנוצל. ההנחה הבסיסית בכל הגופים האסטרטגיים אומרת שככל שתביא יותר אנשים בעלי רקע שונה ונקודות מוצא שונות, כך תרחיב את מעגל החשיבה. אתה מזריק דם חדש למערכת, נותן לה עירוי שגם דורש ממנה יציאה ממרחב הנוחות. זה טוב אם יודעים לעשות את זה נכון".

לחתור נגד הזרם

הפרסום של פרויקט פרד"ס נעשה באמצעות מודעות בעיתונים ובאתרים המגזריים. הפרויקט מיועד לכני 24-35, ומעניק מלגות לימודים ומלגות מחיה כדי לאפשר למשתתפים, בעלי משפחות ברובם, להתמסר ללימודים. עד כה התקבלו במרכז הרישום כ-1,500 פניות של מתעניינים. אחרי שיעברו ראיונות, מבחנים וסינון קפדני בידי אנשי מקצוע, יזכו רק 60-50 מהם לקחת חלק במחזור הראשון. מסלול הכשרה שלהם יכלול מכינה קדם-אקדמית ולימודי תואר ראשון בתחומים הרלוונטיים – חלקם ינותבו למדעי המחשב או סייבר, ואחרים למדעי הרוח והחברה, גיאופוליטיקה ויחסים בינלאומיים. לצד זאת יתקיימו "סדרים" קבועים של לימוד תורה. מסיימי מסלול ההכשרה ישולבו בתפקידי איסוף מודיעין, הפעלה של אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, מחקר, ניתוח מודיעיני ועוד.

על הפנ האקדמי בתוכנית מופקד פרופ' אמריטוס נורמן (נועם) סטילמן, חוקר המזרח התיכון ועורך "האנציקלופדיה של היהודים בעולם האסלאמי". עד לפני כמה שנים עמד פרופ' סטילמן בראש התוכנית להיסטוריה יהודית באוניברסיטת אוקלהומוה, ועם סיום תפקידו שם עלה לישראל. הרכו המקצועי של פרד"ס הוא חגי גילן, לשעבר ראש אגף המבצעים במוסד. כבן המגזר הדתי-לאומי, בוגר ישיבות "אור עציון" ו"מרכז הרב", העולם החרדי אינו זר לו. את התפקיד בפרד"ס הוא ממלא בהתנדבות, מתוך רצון לתרום לקהילה ולמדינה.

"כמי ששירת במוסד 25 שנים, אני יודע שתמיד קיים שם מחסור בכוח אדם איכותי. מנגד, במגזר החרדי יש אינספור צעירים חכמים וחרוצים שאפשר להיעזר בהם", אומר גילן. "אני חושב שהשילוב הזה מתבקש, בפרט כשיש כאן גם הזדמנות לחבר בין המגזר החרדי לשוק העבודה ולתרומה למדינה. אין דבר טוב וציוני מכך. זה מצב של 'זה נהנה וזה לא חסר'. בתוך תוכי גם אני סוג של בחור ישיבה, ואני מודע לערך המוסף שאנשים כאלה מביאים. אני בטוח שזה יהיה שידוך מוצלח".

עד כמה אמורה להפריע העובדה שהם לא שירתו בצבא?

"אני חושב שזה כמעט שולי. הגיוס עצמו הוא כמובן נושא חשוב, אבל דווקא ההשתלבות <

משה קהן (למעלה): "ההנחה בכל הגופים האסטרטגיים היא שתביא יותר אנשים בעלי רקע שונה, כך תרחיב את מעגל החשיבה. אתה מזריק דם חדש למערכת, נותן לה עירוי שדורש ממנה יציאה מרחב הנוחות. זה טוב אם יודעים לעשות את זה נכון"

לעולם הסמוי מן העין, ולשלב חרדים בתפקידי מפתח במוסד ובמערכות המודיעין. הצעירים החרדים שיתקבלו למסלול צפויים לעבור הכשרה ארוכה, שבסופה לא יישלחו אמנם למשימות שטח בעורף האויב, אבל ימלאו תפקידים חיוניים במערכה החשאית שמנהלת ישראל מול אויביה. הם ייחשפו לפעילות עלומה של זרועות הביטחון, יעברו עם מערכות טכנולוגיות מתקדמות, וישתתפו במבצעים מסווגים ביותר.

השילוב המורכב בין העולמות הנדמים רחוקים זה מזה בא לידי ביטוי גם אצל מי שייסד את הפרויקט היוצא דופן הזה. משה קהן (45), בוגר ישיבות חרדיות יוקרתיות, הוא מצד אחד אב למשפחה חרדית-ליטאית קלאסית מבית-זוג: רעייתו עובדת באחד הסמינרים הנחשבים בירושלים, חמשת ילדיהם לומדים במוסדות חרדיים לכל דבר, והוא עצמו מקפיד על ה"מדים" האופייניים, עם חולצה לבנה וחליפה. מצד שני, קהן הוא דוקטור ללשון עברית ולשפות שמיות, שמלמד עברית, ערבית קלאסית ואפילו קוראן בכמה אוניברסיטאות.

השאלה כיצד אפשר לשלב את הציבור החרדי בעשייה בעלת השפעה ולנצל את משאביו לטובת המדינה, מספר קהן, העסיקה אותו רבות. הרעיון

סרטון הקורא להצטרף לפרויקט פרד"ס חושף מעט מאוד על תוכנו של המיזם המסקרן. על רקע מוזיקה דרמטית וסמלים המשדרים חדשנות וטכנולוגיה, מופיעות המילים "יודע לשמור סוד? בעל אופי חזק? רוצה להשתייך לקבוצה מובחרת של המוחות הטובים בעולם? הירשם עכשיו". למתקבלים מובטח "מסלול הכשרה חרדי יוקרתי לעבודה בארגוני הביון והביטחון של ישראל". חדי הבחנה אולי יקדישו תשומת לב גם לאותיות הקטנות המופיעות לרגע בתחילת הסרטון: "באין תחבולות ייפול עם, ותשועה ברוב יועץ". אולי רק ציטוט מהמקורות כאמצעי שיווק לקהל החרדי, אולי מסר סמוי-למחצה באשר לגורמים השותפים בפרויקט השאפתני.

כמו במונח פרד"ס – שמשמעותו פירוש (או פשט), רמז, דרש וסוד – גם יוזמי התוכנית מבקשים לחבר את בית המדרש

סיפורי פנטזיה והילה. מתוך פרסומי הגיוס של "פרויקט פרד"ס"

פעילות עלומה, מבצעים מסווגים. אילוסטרציה

בשאלת גיוס החרדים, אבל מי יכול להעיד על עצמו שהוא היה משנה קו ופועל בניגוד למוסכמות של חברה סגורה שגדל בה? רק מעטים הם אינדיווידואליסטים שחותרים נגד הזרם, כי חתירה נגד הזרם דורשת המון אנרגיות.

"יש דרכים רבות ומגוונות לתרום לחברה, ואני בהחלט סבור שמי שלא מנצל את זמנו ללימוד צריך לתת מעצמו לטובת הכלל והמדינה. חשוב להדגיש שזו מסגרת המיועדת לנשואים, ואינה מצריכה לבישת מדים או קוד לבוש בעייתי לאדם חרדי". בעתיד, אומר קהן, ייתכן שתפתח תוכנית דומה שתפנה לנשים חרדיות. המתח בסוגיות דת ומדינה הולך ומחריף, ושאלת גיוס החרדים אף הביאה לפיזור הכנסת. כמו שהי בין שני העולמות, אתה מרגיש את הקיטוב שעליו מדברים, הזרות ואפילו השנאה?

"אינני מרגיש כל שנאה. הקונסטלציה הפוליטית לא תמיד משקפת את הנעשה בשטח. אשר לזרות, מטבע הדברים היא קיימת בין אנשים ומעגלים שלא נחשפו אלה לאלה".

אור בתוך האינתיפאדה

ניכר שהחשיפה האישית אינה פשוטה לקהן, בפרט בעיתונות שמחוץ למגזר. התשובות שלו תמציתיות במיוחד, וכל מילה נשקלת היטב.

הוא נולד למשפחה חילונית, דור עשירי בארץ. הוריו התגרשו בילדותו, והוא נשאר לגור עם אמו בכרמיאל. שם הכיר את חסידות קאליב, וכבר בגיל שמונה החליט לחזור בתשובה, ושכנע את האם לשלוח אותו לתלמוד תורה בחיפה, במרחק שעה וחצי נסיעה באוטובוס. שם כבר עבר למסלול החרדי הליטאי – ישיבה קטנה ואחר כך ישיבת "תושייה" במושב תפרח ("מקום שהוא קצת מחוץ לציוויליזציה", כהגדרתו). הישיבה הזו נחשבת לבעלת כללים מחמירים במיוחד, ותלמידיה נדרשים לסגפנות והתמדה. לא תמצאו שם שבאבניקים המבלים את זמנם בנייתו המשחק האחרון בליגת האלופות, "מקסימום הם מנייעים <

חגי גילן, רכז התוכנית: "כמי ששירת במוסד 25 שנים, אני יודע שתמיד קיים שם מחסור בכוח אדם איכותי. במגזר החרדי יש אינספור צעירים חכמים וחרוצים שאפשר להיעזר בהם. נכון, יהיו אצלנו כאלה שלא ישובו ולמדו, אלא קצת הסתובבו. אני מאמין שגם הם ילמדו משמעת עצמית"

סנדר, ראש כולל "נועם תורה" בירושלים ונשיאם של כמה מוסדות תורניים. הרב סנדר מוכר כאיש חינוך שיוצר קשר עם תלמידיו ומהווה בשבילים סמכות רוחנית לאורך שנים רבות. לפי קהן, המעטפת הרבנית נועדה לדאוג שמי שנכנס למסלול כחרדי יהיה חרדי לא פחות גם בסיומו.

במעט כל מי שמנסה לקדם יוזמות מעין אלה במגזר החרדי, סופג פשקווילים וחרמות. גם אתה כבר זכית לכבוד הזה?

קהן: "אני לא מרגיש ריקושים כאלו, כי אנחנו לא פונים חלילה לציבור האברכים, אלא רק למי שהחליט לעזוב את הכולל. אנחנו 'סוכני שימור' ולא 'סוכני שינוי', שמאמינים בצדקת דרכנו המסורה לנו מרבותינו, ואינה נוגדת את דעת גדולי התורה".

קצת מציקה לי העובדה שאלה בחורים שלא שירתו בצבא, והנה הם מקבלים מלגה ומשכורת כדי להשתלב בתפקידים נחשקים במערכת הביטחון.

"אכן, לא מדובר בגיוס לצבא, ויחד עם זאת הכניסה למסלול כזה היא מבחינתם אתגר לכל המערכות הפנימיות.

היציאה מחוץ לזרם קשה לא פחות מגיוס. הם צריכים לעזוב עולם מוכר, ולוותר על הערכה גדולה שרוחשים להם בקהילה מעצם היותם בני תורה. אפשר לנהל ויכוחים כלליים

< במוסד ובארגוני הביטחון מאפשרת לתרום למדינה ולחפות על החיסרון. תכונות אופי כמו סדר, משמעת וכדומה – או שיש לך או שאין לך, וזה לא בהכרח קשור לשאלה האם שירת בצבא או לא. נכון, יש כאלה שגם לא ישבו מאה אחוז מהזמן ולמדו בשיבה, אלא קצת הסתובבו. אני מאמין שגם הם, כשיבינו את חשיבות התרומה למדינה, וכשידעו שהם מקבלים משכורת ושהם חשובים למה שקורה כאן – באופן אוטומטי זה יכניס אותם למשמעת עצמית".

גילן מספר שהוא עצמו מחויב לפרויקט בכל נשמתו, מרצו וזמנו. "אנחנו מתייחסים לזה בשיא הרצינות, ותולים תקוות רבות. אני בטוח שברגע שהקבוצה הראשונה תיכנס לעבודה, תהיה ציפייה גדולה לקבוצה הבאה".

למסיימי תוכנית ההכשרה מן הסתם לא תהיה סביבת עבודה משלהם, אני אומרת לקהן. הם יצטרכו להשתלב במסגרות הקיימות, ולעבוד לצד חילונים ונשים. "ברור שלא תהיה סביבת עבודה נפרדת, אך כל משתתף בתוכנית יזכה לליווי וחונכות, הן מטעם משרד ראש הממשלה והן מטעם פרד"ס", הוא משיב. התמיכה הרוחנית, לפי קהן, היא אלמנט חשוב מאוד מבחינת יוזמי התוכנית, ולכן יש רב שמלווה את המסלול מקרוב – הרב אברהם

מעטפת רבנית. הרב אברהם סנדר

אנשים שרוצים להעלות תוכנות, לתקשר עם הציבור סביבם, ולתקן ולשפר כל מה שאפשר". אחד המשתתפים בתוכנית בנה פרויקט שמטרתו החרדת ערכי המחזור למגזר החרדי; חבר אחר יצר תוכנית לסיוע לנפגעי אלימות בתוך המשפחה. קהן החליט להתמקד בשירה, ולהראות את יופייה. "סביב הכתיבה והשירה אפשר לכנס אנשים רבים. יומתי חוג כתיבה יוצרת, שבו כל אדם פותח את נבכי ליבו. ערכנו גם סיור בימימדימה בעקבות שירים. בחוג הזה השתתפו חילונים לצד חרדים לצד חוזרים בשאלה. תוך כדי החוג חשבתי על מיזם שייקרא 'עט הזמיר', וידריך כתיבה יוצרת בציבור החרדי, כשהחלום הוא להוציא כתביעת בסגנון 'משיב רוח'. זה עוד יקרה".

הוא מקריא לי שיר אחד פרי עטו, שחשוב לו במיוחד. "חיפוש ונדודים", כך נקרא השיר, וקהן פונה בו אל הנפש: "לוי מצאת את שחפשת / היית בין אבנדים / לא במשך תקנת הגאלה / כי אם בנדרים!". בשנים האחרונות חווה המגזר החרדי פריחה אמנותית בתחומי הדרמה, הספרות ועוד, ואילו דאנר השירה נשאר לא מפותח. מדוע?

"לכותב השירים יש חופש כמעט בלתי מוגבל. בשירה יש משהו חוצה גבולות, מעמיק מאוד, שפותח את הנפש ונוגע הכי עמוק שאפשר. אני חושב שבמגזר החרדי קיים פחד מפני החירות שביצירה, ויש מאמץ לבלמת הסקרנות".

ולמרות זאת אתה כותב ומשורר, מקריא וקורא, לומד שירה ומלמד.

"יש כאן חירות שלקחתי לעצמי בכל מה שקשור לחיים האישיים שלי. אני חי בעולם

שבו אני אוהב ועושה וחושב, ואין שום ספק שזה מקרין על הבית שלי. שולחן השבת אצלנו הוא לא חרדי סטנדרטי. אנחנו מעלים סוגיות, מתווכחים, ותמיד מקפידים לחפש את נקודת המבט של הצד השני, בכל תחום". אחרי שסיים

בהצטיינות את התואר הראשון בלשון עברית ובלשון ערבית, עשה תואר שני ודוקטורט בלשון

עברית ובלשונות שמיות, ואף אותם סיים בהצטיינות. עוד לפני השלמת הדוקטורט החל לשמש כמרצה במחלקה ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטת בראיילן. בין הסטודנטים שלו הייתה גם קבוצה מגופי הביטחון. "הם היו צוחקים – אם אתה מלמד אותנו ערבית, מי ילמד אותנו יידיש?"

לאורך השנים חיבר קהן כמה וכמה ספרים ומאמרים העוסקים בלשון עברית, בפילוסופיה אסלאמית ועוד, וזכה בפרסים רבים על הישגיו האקדמיים. כיום הוא חבר סגל בכיר במחלקה ללשון העברית באוניברסיטת בן-גוריון, ומלמד גם באוניברסיטה העברית ובבראיילן. תחום המחקר המרכזי שלו הוא המילונים המדעיים הראשונים של השפה העברית, שנכתבו לפני כאלף שנה. "אני בוחן את השפעת הבלשנות הערבית על ראשית הבלשנות העברית במאות ה-10 וה-11, ואת ההשפעות של תפיסות לוגיות ופילוסופיות על הבלשנות העברית במאה ה-14. אני חוקר גם את לשונות המיעוטים בארץ, בדגש על עברית ויידיש של קבוצות חרדיות".

מה מייחד את העברית החרדית?
"זו שפה שלפעמים אני רואה בה עברית בפני עצמה. קחי למשל את המילה 'אוחז'. בחרדית זה 'איפה אתה אוחז' (כלומר, לאן הגעת בלימוד – ר"ד) או 'אני לא אוחז ממנו' (כמו 'לא מחזיק ממנו' – ר"ד). זו שפה שממשיכה לעבור מדור לדור במגזר".

מיזמים כמו חוגי שירה או פרזים לא עלולים לגרום למגזר החרדי להיטמע בציבור הכללי, וכך לגדוע את הדברים הייחודיים לו?

"אני חושב שההפך. אלו מיזמים שמשמרים את התרבות והלשון החרדית, ומשתמשים בייחודיות המגזרית לטובת מישורים חדשים ושכליים פורצי דרך, בלי לפרוץ גדרות". ■

לתגובות: dyokan@makorishon.co.il

"רק מעטים חותרים נגד הזרם". הפגנה בירושלים נגד הגיוס (למצולמים אין קשר לכתבה)

להסביר כי בחרה בהרצל בשל יכולתו לראות את המציאות נכוחה, ולמצוא דרכי פעולה מול מורכבות שנרממה ככלתי פתירה. היא ניסתה להתנצל בפני שאר הסטודנטים הערבים, אך הם המשיכו לכנותה בוגדת. "אלה היו ימים לא קלים", אומר קהן. "כעבור כמה שנים שמעתי שהסטודנטית המוסלמית שפתחה בפנינו את הלב נרצחה על רקע אלימות במשפחה".

שנות הלימודים עם סטודנטים ערבים הביאו אותו למסקנה שצריך להבין את הצד השני מכל זווית, ותמיד להתעמק ולנסות לראות את נקודת המבט של מי שמולך. עם חלק מחבריו לספסל הלימודים נשאר בקשר, מאחרים התנתק. "יש כאלו שאתה יודע שהם 'דיר בלקומים', שצריך להתרחק מהם".

כדי להעמיק את שליטתו בערבית הוא למד קוראן, "בחברותא עם מוסלמי קיצוני. הוא השקיע הרבה אנרגיה וזמן כדי ללמד אותי. כשהבנתי שהוא רוצה לאסלם אותי, אמרתי לו שמספיקה לי הדת שלי, וכך נפרדו דרכינו".

למה היה חשוב לך ללמוד דווקא את הקוראן?
"שוב, כדי להכיר עולמות חדשים ולראות נקודות מבט שונות. זו יצירה בלתי ניתנת לתרגום, והיא סקרנה אותי".

והלימוד ערער אצלך תפיסות שגדלת עליהן?
"אני מרגיש שאדם הולך בדרך, והדרך היא מטרה בפני עצמה. כך גם הלימוד של הספר הזה היה עוד דרך, עוד משהו שהוספתי למטען ההעשרה של הידע שלי".

שניים אוחזין

במקביל ללימודיו באקדמיה שימש קהן כמורה למקצועות חול בתלמוד התורה המיתולוגי "לוכיטר" בשכונת בית זגן. בין השאר ארגן שם חוגי צפרות וטיוולים לתלמידים. "עד היום, כשאני פוגש תלמידים לשעבר, הם אומרים לי שבזכותי הם יודעים מה זה 'אדום החזה'".

לפני שלוש שנים השתתף בתוכנית "שלוחי ציבור" של מכון מנדל למנהיגות. "נחשפתי שם לאנשים מתוך המגזר החרדי שיודעים להשמיע ביקורת עצמית, מתוך אהבה ולא מתוך מרידות".

< (מלשון נייעס, חדשות – ר"ד) ברמות בינוניות, אומר קהן בחיור.

הוא נחשב בשעתו לאחד מגדולי המתמירים בישיבה, אך שאף לרכוש גם השכלה כללית. את זמנו הפנוי העביר בקריאת עיתונים ישנים שהשאירו קורמו ברירת הישיבה שבה התגורר. באותן שנים גם נקשרה נפשו בשירה, במיוחד בשירת ימי הביניים – תחביב לא שגרתית לכבוד חרדי.

מתפרח עבר קהן לשיבת מיר בירושלים, וגם שם הפך לאחד התלמידים המובילים. בגיל 27, כשהוא נשוי ואב לשניים, עזב את הכולל לטובת האקדמיה. הוא חלם להיות רופא, אך מכיוון שלא הייתה לו תעודת בגרות, נאלץ לגנון את הרעיון ולפנות ללימודי ערבית. "השפה הזו תמיד עניינה אותי", הוא מסביר. "עוד לפני שהגעתי לאקדמיה השלמתי בעצמי בחינת בגרות של חמש יחידות בערבית. בעיניי היא שפה מדהימה".

את לימודי התואר הראשון בערבית עשה קהן בראשית העשור הקודם, ימי האינתיפאדה השנייה. הבחור החרדי, שרק חודשים אחדים לפני כן עוד היה אברך בכולל, מצא את עצמו בכיתה טעונה שבה יושבים יחד יהודים וערבים. באחד הקורסים, הוא מספר, קיבלו הסטודנטים מטלה, לכתוב על "אור": מה האור שהם רואים בחייהם או סביבם, דווקא במצב המורכב. כחובב שירה הוא בחר לצטט את השיר "אני מאמין" של טשרניחובסקי, המבטא ציונות לצד תקווה אוטופית ורעיונות כהומניים, סוציאליזם ואחוות עמים: "שחקי, שחקי על החלומות, / זו אני החולם שת. / שחקי כי באדם אאמין, / כי ערני מאמין בך".

סטודנטית מוסלמית מאבוגוש כתבה על בנימין זאב הרצל כמי שמסמל בעיניה אור, והבחירה הזו עוררה סערה בכיתה. סטודנט מוסלמי אחר סיפר לה בגאווה כי סבו היה צלף בימי מלחמת השחרור, ואף קיבל מדליה לאחר שהצליח להרוג בתוך שעות מספר רב של חיילים יהודים. הסטודנטית מצידה ניסתה

ממונה על הפן האקדמי. פרופ' נועם סטילמן

